

Д-р Ирина Николова Ботева-Владикова – директор на Българо-австрийското училище „Св.Св.Кирил и Методий” във Виена, Австрия и преподавател по български език и литература, основател и зам.председател на АБУЧ.

От 1992 г. д-р Ирина Ботева - Владикова е преподавател по български език и литература (V – XII клас) в Българо-австрийското училище „Св.Св.Кирил и Методий” във Виена, а от 2003 г. и негов директор. То е първото самостоятелно училище на самоиздръжка извън България, осъществяващо обучение по български език и литература, история и география на България за учениците от 1 до 12 клас, регистрирано по законите на приемащата държава и същевременно лицензирано от МОМН.

Училището започва своята дейност през 1992 г. със седем деца. Началото е трудно - твърде много са преградите, съмненията и недоверието. Д-р Владикова е сред хората, които не позволяват на новата разрушителна вълна да загаси възрожденското пламъче в сърцата на българите и се заема с борбен и упорит дух да изгради наново българското училище във Виена. Уважението, с което днес училището се ползва, се дължи до голяма степен и на неуморната и всеотдайна работа на г-жа Владикова в името на българските деца и училище - многобройни срещи, писма и предложения към президента на Р България, вице-премиери, министри и заместник-министри, председатели на комисията по образованието в парламента, началници на дирекции и експерти, медии. През годините училището е посещавано от президента на България г-н Георги Първанов, от вицепрезидента г-жа Маргарита Попова и от вицепремиера Дянков, от министри на образованието – г-н Вл.Атанасов, проф. А.Клисарова и зам.м-р М.Коджабашиева, от председатели на ДАБЧ – проф. Б.Димитров, г-жа Р.Манджукова и г-н Р.Иванов.

Днес в Българо-австрийското училище „Св.Св.Кирил и Методий” се обучават вече над 260 деца от I до XII клас, с предучилищна група «Моливко» за 4- и 5-годишни деца.

По инициатива и под ръководството на д-р Владикова в училището се развива разнообразна и многобройна извънкласна дейност. Предлага се безплатно курс по български народни танци с танцов състав „Шарено чорапче”, музикално обучение и театър, който всеки 24 май радва своите почитатели с интересните си постановки, на които тя е сценарист и режисьор. Тържествата по повод националните и календарните празници на България, които се организират от училището, отдавна са се превърнали в събития за всички българи в австрийската столица и му определят ролята на културно огнище на българщината в Австрия. Гордост на училището е и неговият вестник „Патиланци”, който децата списват с много ентузиазъм и любов.

Многобройните награди на учениците от българското училище във Виена в изданията на конкурса за рисунка и литературния конкурс “Ст.Гечев”, организирани от Държавната агенцията за българите в чужбина, са най- добрият атестат за нивото на обучение в него - на шестнадесетото издание на литературния конкурс през 2012 г. учениците на г-жа И.Владикова бяха отличени с трите първи награди в различните възрастови групи.

По време на Шестата световна среща на българските медии във Виена през май 2009 г. д-р Ирина Владикова запознава медиите с учебния процес в училището, с предизвикателствата пред преподавателите в обучението в чуждозикова среда и успехите на своите ученици, а 11 ученици от училището, решили без грешка тестовете от "Бъди грамотен"(Академика), получават награди.

Ежегодно учениците от Българското училище «Св. св. Кирил и Методий» участват в мероприятия в австрийската столица, които издигат престижа на България. Материали за дейността му непрекъснато се публикуват в пресата и се излъчват по БНР, БНТ и по другите национални телевизии.

Учениците от училището участват заедно с българския поет Виктор Самуилов и илюстраторката Яна Левиева в творческа работилница в рамките на европейския проект „АБВ – Изкуството на книгата” през ноември 2012 г.

В няколко поредни години Българското училище под ръководството на д-р И.Ботева-Владикова взема участие в "EU Kidsday" в Сант Пьолтен, Долна Австрия. Денят се организира от Търговската камара на Долна Австрия съвместно с Федералното министерство за наука, изкуство и култура на Австрия, представителството на ЕК в Австрия, информационното бюро на Европейския парламент, Федералното министерство на европейските и международни въпроси, Федералното канцлерство и Австрийското дружество за европейска политика. Сред официалните лица е и българският посланик в Република Австрия г-жа Елена Шекерлетова.

Много са възпитаниците на Д-р И.Владикова успешно завършили българското училище. Днес те следват и работят, пръснати по всички краища на света.

През 2012 г. Българското училище «Св.Св.Кирил и Методий»-Виена отпразнува своя 20-годишен юбилей. По този повод то е удостоено с почетен медал „Иван Вазов” на Държавната агенция за българите в чужбина.

От 1994 г. Д-р Ирина Ботева-Владикова е преподавател по майчин език - български език към Държавния училищен инспекторат за Виена, а от 2006 г. е преподавател и по български като втори чужд език и екзаминатор по български език като чужд език към Външната изпитна комисия на Държавния училищен инспекторат за Виена.

От 1999 г. д-р И.Ботева-Владикова е преподавател по български език и литература в интернационалните училища с основен език английски, работещи по IB програмата, включваща матура по български език (VIENNA INTERNATIONAL SCHOOL, DANUBE INTERN. SCHOOL, AMERICAN INTERN. SCHOOL).

Д-р Владикова е сред учредителите на Асоциацията на българските училища в чужбина през 2007 година. Като член на УС на АБУЧ тя участва с доклади и изказвания във всички кръгли маси и конференции на АБУЧ по въпросите на образованието по роден език зад граница (в Министерство на образованието, в Парламента, в Националния исторически музей, в Софийския университет). На конференцията през 2009 г. изнася доклад "Необходимост от двустранни

правителствени споразумения за засилване ролята на българския език в чужбина". На конференцията през април 2014 г. на тема „Модели за качествено изучаване на български език в чужбина”, изнася доклад „Българският език – роден и/или чужд“.

През 2011 г. е избрана за зам.председател на АБУЧ. На втора среща семинар на тема "Българското училище в Испания. Специфика, постижения, предизвикателства" през април 2014 г. в Мадрид, д-р И.Владикова в своя поздравителен адрес до участниците в семинара призовава за сплотяване на българските училища в чужбина, с убеждението, че „Светът е голям и български се говори навсякъде“. Като основател и зам.председател на АБУЧ д-р И.Ботева-Владикова съдейства за основаването на български училища в различни точки на света – Милано, Италия, Загреб, Словения, Германия, Турция.

Публикациите и публичните изяви на д-р И.Ботева-Владикова на страниците на българския печат в България и чужбина, както и в предавания на българските телевизии БТВ и СКАТ, засягат основно проблемите относно регламентирането и признаването на българския език като матуриретен език и неговото включване в образователните системи на приемащите страни, за възможността в българските училища в чужбина да се държи матура по български език, както и за създаването на адаптирани програми, стандарти и учебници за училищата в чужбина.

Д-р Владикова е влючена в комисията на МОН за разработване на програми по български език, съответстващи на нивата на европейската езикова рамка.

Авторитетът на г-жа Ирина Владикова сред българската общност във Виена е неоспорим. Тя участва и лично подкрепя инициативите и на всички останали български обединения във Виена като българската културно-просветна организация «Св.св. Кирил и Методий», българската православна църковна община «Св.Иван Рилски», танцов състав «Китка» и «Пендари», сп. «А4»/ блог "Меланж Булгарен», информационен център «Компас» и др.

Член е на дружеството «Приятели на Дом Витгенщайн» във Виена.

Д-р И.Владикова е сътрудник в международната организация BARFIE (Книги и четене за межкултурно възпитание) - европейска мрежа от институции и сътрудници, чиято основна цел е да насърчи межкултурното обучение на деца чрез книги и медии. Учасвала е в три конференции в Братислава, Варшава и Хелзинки. На конференцията във Варшава през 2004 г. изнася доклад на тема „Виктор Самуилов, Вдън прогледния мрак – приказка за малки и големи”.

Д-р Владикова е инициатор и организатор на разнообразни срещи с известни български писатели – Антон Дончев, Мирела Иванова, Владимир Зарев, на клуб «Българската литература в киното», на литературни четения «Съвременна българска литература на чаша чай» и др.

Д-р И.Владикова има принос и за установяване на много полезни контакти с издателство «АзБуки» и «Слово», с Националната библиотека „Кирил и Методий” в София, с фондация „Васил Левски”, със сдружение „България може” и др.

Д-р И.Владикова е член съм на редакционната колегия на сп.»Български език и литература» на издателство «АзБуки».

Г- жа Ирина Ботева-Владикова е достоен пример за подражание и със своята

социална дейност - от години преподава доброволно и безплатно Български език и литература на болни деца, дошли на лечение във Виена (в една от най-добрите детски клиники за лечение на деца от рак).

Д-р Владикова е удостоена за заслуги към образованието по роден език в чужбина със званието заслужил български учител, златен плакет „Отец Паисий Хилендарский” и грамота „За българска чест и благо, и в полза на нашия български род” през 2003 г. от МОН, България и с паметен медал "Българино, знай своя род и език" 2006 г., от ДАБЧ за дългогодишна дейност в запазването и разпространението на българския език. През 2011 г. е удостоена с почетното отличие „ Неофит Рилски” на МОМН , с което за първи път се удостояват преподаватели и директори на български училища в чужбина.

За д-р Ирина Ботева-Владикова е направен творчески портрет в рубриката „НеНосталгично” на БНТ.

Публикации:

Ботева-Владикова, И., Към типологията на замяната на ф с х в българските диалекти, Български език, 1986, кн.4, с.356;

Ботева-Владикова, И., За колебанието на рода при имената от женски род на съгласна в тракийските говори, Български език, 1987, кн.6, с.474-476;

Boteva-Vladikov, I., „Viktor Samuilov: Tiff in Durchsichtiger Finsternis Versunken – Märchen für Gross und Klein“, The BARFIE Handbook, Of Pedagogical and Scientific Approaches to Children´s Books and Intercultural Education, Warsaw, 2004

Boteva-Vladikov, I., Texts, pictures and tales of mobility. A symposium on intercultural practices and research. IPCB (Institut Politechniko de Castelo Branco), Castelo Branco, Portugal, 2012

Ботева-Владикова, И., Българският език – роден или чужд, Сб.с доклади от конференция „Модел на качествено изучаване на български език в чужбина“, 25-27 април 2014 г., Виена, Австрия

Виена, януари 2015 г.